

§ 7. Inwalidzi wojenni korzystający z zakładów wymienionych w § 4 niniejszego rozporządzenia zobowiązani są pod rygorem wydalenia do przestrzegania regulaminu wewnętrznego tychże zakładów.

O ile inwalidzi wojenni, umieszczeni w domach inwalidów wojennych, mają możliwość wykonywania pracy zawodowej, lub wyrażają chęć szkolenia się w zawodzie, mogą pracować w warsztatach, istniejących przy tych zakładach za zgodą lekarza zakładowego, w zakresie przez niego wskazanym.

§ 8. Zwolnienie z zakładów wymienionych w § 4 niniejszego rozporządzenia może nastąpić za zgodą urzędów wojewódzkich na życzenie własne pensjonariuszy względnie ich opiekunów prawnych. Samowolne opuszczenie zakładu przez inwalidę powoduje utratę nazawsze przez tego inwalidę prawa do umieszczenia w zakładach inwalidzkich.

§ 9. Inwalidzi wojenni ubiegający się o umieszczenie na stałe lub na pewien okres czasu w zakładach wymienionych w § 4 niniejszego rozporządzenia, oraz osoby zainteresowane, proszące o przymusowe umieszczenie inwalidy w tychże zakładach, wnoszą podanie do urzędu wojewódzkiego przez władzę administracyjną I instancji, na której terenie inwalida stale mieszka (w Warszawie do Komisarjatu Rządu). Podanie o zwolnienie z zakładów wymienionych w § 4 niniejszego rozporządzenia wnosi się w sposób wyżej wymieniony za pośrednictwem zarządów zakładów.

§ 10. Podania o umieszczenie inwalidów wojennych w zakładach wymienionych w § 4 niniejszego rozporządzenia powinny zawierać szczegółowe uzasadnienie konieczności opieki zamkniętej oraz:

- 1) odpis dokumentów inwalidzkich, będących w posiadaniu petentów,
- 2) urzędowe stwierdzenie, że inwalida wojenny jest niezdolny do samodzielnego zarobkowania i pozbawiony opieki, a w razie jeśli jest umysłowo chory, nadto, że choroba nie wymaga leczenia i dotknięty nią nie jest niebezpieczny dla otoczenia.

Podanie o zwolnienie z zakładu inwalidy umieszczonego tam wbrew jego woli powinno zawierać dowód, że inwalida wojenny po opuszczeniu zakładu będzie miał dostateczną opiekę.

O ileby załączniki wymienione pod 1) okazały się niewystarczające, może urząd wojewódzki zażądać od właściwej powiatowej komendy uzupełnień wyciągu z orzeczenia komisji rewizyjnej oraz ewentualnej fachowej opinii lekarza powiatowej komendy uzupełnień.

§ 11. Djeły i koszty podróży, odbytej na wezwanie władzy w związku z niniejszym rozporządzeniem, pokrywa się w myśl §§ 110—123 rozporządzenia wykonawczego z dnia 10 stycznia 1923 r. (Dz. U. R. P. № 20, poz. 132).

§ 12. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Kierownik Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej:

L. Darowski

Minister Skarbu: *H. Linde*

Minister Spraw Wojskowych: *Szeptycki*

660.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej, Ministra Spraw Wojskowych i Ministra Skarbu

z dnia 11 sierpnia 1923 r.

w sprawie dostarczania ociemniałym inwalidom wojennym narzędzi, środków pomocniczych i psów-przewodników.

Na podstawie art. 58 ustawy z dnia 18 marca 1921 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i ich rodzin oraz rodzin po poległych i zmarłych, których śmierć znajduje się w związku przyczynowym ze służbą wojskową (Dz. U. R. P. № 32 poz. 195) w wykonaniu art. 40 i 41 tejże ustawy zarządza się co następuje:

§ 1. Inwalidzi wojenni ociemniali, którzy w ciągu odpowiedniego czasu poddawali się reedukacji zawodowej w jednym ze specjalnych zakładów inwalidzkich Rzeczypospolitej Polskiej lub byłych państw zaborczych i po przebyciu odnośnych kursów, wykazą dostateczne wiadomości i wprawę niezbędną do samodzielnego wykonywania zawodu, mogą otrzymać na koszt Skarbu Państwa jednorazowo komplet narzędzi, potrzebnych do urzędzenia własnego warsztatu.

O ile inwalidzi ociemniali, pochodzący z armji zaborczej, poddawali się reedukacji w zakładach reedukacyjnych państwa zaborczego, dowód zaś szkolenia zagubili, a uzyskanie wtórnika świadectwa jest bardzo trudne lub niemożliwe, winni, w razie ubiegania się o wspomniany komplet narzędzi, poddać się egzaminowi w jednym z zakładów reedukacyjnych, utrzymywanych przez Państwo, w celu stwierdzenia wyszkolenia zawodowego i uzdolnienia do samodzielnego wykonywania zawodu.

Inwalidzi ociemniali, którzy przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia otrzymali narzędzia pracy zawodowej, środki pomocnicze i t. p. od urzędów państwowych, instytucji lub stowarzyszeń filantropijnych Rzeczypospolitej Polskiej lub b. państw zaborczych, nie mogą domagać się ponownego bezpłatnego przydziału takich samych narzędzi i środków pomocniczych.

§ 2. Inwalidzi wojenni ociemniali, po przebyciu kursu wyszkolenia, mają prawo do otrzymania 9-wierszowej, względnie, w wypadkach zasługujących na uwzględnienie, 21-wierszowej tablicy do pisania pismem wypukłym ciemnych.

Inwalidom ociemniałym, którzy wykonują zawód intelektualny, wymagający częstego korzystania z pisma ciemnych (stenotypiści, korespondenci i t. p.) przysługuje prawo do otrzymania maszyny do pisania pismem wypukłym, w wypadkach wyjątkowych z dyktafonem lub parlografem.

Inwalidzi wojenni ociemniali, poświęcający się zawodom intelektualnym i posiadający niezbędne ku temu wykształcenie ogólne i kwalifikacje, mają prawo do otrzymania zwyczajnej maszyny do pisania, niezbędnej do wykonywania ich zawodu.

Naprawa maszyn do pisania pismem wypukłym i zwykłym, otrzymanych na koszt Skarbu Państwa,

względnie otrzymanych przed wejściem niniejszego rozporządzenia w życie, od urzędów państwowych, instytucji lub stowarzyszeń filantropijnych Rzeczypospolitej Polskiej lub państw zaborczych, będzie uskuteczniata w odpowiednich zakładach na koszt Skarbu Państwa pod warunkiem, że uszkodzenie tych maszyn nie zostało spowodowane przez złą wolę lub niedbalstwo inwalidy wojennego. Zwrot kosztów naprawy następuje na podstawie uzyskanego zezwolenia urzędu wojewódzkiego. Suma kosztów jednak nie może przekraczać cen ogólnie przyjętych.

§ 3. Inwalidzi wojenni tak ociemniali, że nie mogą chodzić bez pomocy obcej, mają prawo do otrzymania psa-przewodnika, zaopatrzonego w obrozę, linewkę do prowadzenia i kaganiec.

Na pokrycie kosztów utrzymania psa-przewodnika otrzymują inwalidzi wojenni ociemniali dodatek, równający się kosztom żywienia psów policyjnych, ustalonym przepisami wydanymi przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Dodatek ten jest wypłacany od dnia przydziału psa. O stracie psa (skutkiem śmierci, ucieczki, kradzieży i t. d.) inwalida wojenny obowiązany jest zawiadomić izbę skarbową, wypłacającą mu rentę, w celu spowodowania zamknięcia wypłaty dodatków na żywienie psa-przewodnika.

Inwalidzi wojenni ociemniali, którzy pozostali bez psa-przewodnika (wskutek jego śmierci, ucieczki, kradzieży i t. p.) mogą ubiegać się o udzielenie im innego psa-przewodnika tylko w wypadku, gdy śmierć, ucieczka, kradzież i t. p. psa nie była skutkiem winy lub niedbalstwa inwalidy wojennego ociemniałego czy też jego najbliższej rodziny. Jeżeli pies-przewodnik skutkiem starości lub choroby stał się niezdolny do pełnienia właściwej usługi, inwalida wojenny może prosić o udzielenie mu innego.

O ile inwalidzi wojenni ociemniali, posiadający prawo do otrzymania psa-przewodnika rezygnują z uzasadnionych powodów z przydziału psa, przynajmniej im się równoważnik w wysokości dodatku na pokrycie kosztów utrzymania psa—przewodnika.

§ 4. Uzasadniona potrzeba dostarczenia psa—przewodnika, przewidziana w art. 40 ustawy z dn. 18 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. № 32, poz. 195) nie istnieje, jeżeli inwalida:

- 1) z powodu choroby lub utraty nóg nie może chodzić,
- 2) znajduje się w domu inwalidów,
- 3) ma dochód tak znaczny, że renta zostaje mu całkowicie zawieszona w myśl art. 26 p. f. ustawy z dnia 18 marca 1921 r.

§ 5. Skarb Państwa może sobie zastrzec prawo własności dostarczonych inwalidzie wojennemu ociemniałemu narzędzi, materiałów pomocniczych, psa—przewodnika itp. oraz prawo kontroli nad używaniem ich przez inwalidów ociemniałych. Jednakże i w tym wypadku, gdy takie zastrzeżenie nie zostało uczynione, otrzymane od Państwa przedmioty nie mogą być pod rygorem zwrotu Skarbowi Państwa ich wartości bez zgody urzędu wojewódzkiego sprzedawane, obciążane pożyczką itp.

§ 6. Podanie o udzielenie narzędzi pracy, materiałów pomocniczych, psa—przewodnika, naprawę

maszyn do pisania, parlografu, dyktafonu itp. inwalidzi wojenni ociemniali wnoszą względnie zgłaszają protokularnie do urzędu wojewódzkiego przez urząd administracyjny I instancji, na którego terenie stale mieszkają, a w Warszawie do Komisarjatu Rządu.

Do podania należy dołączyć:

- a) odpis dokumentów inwalidzkich, będących w posiadaniu petentów;
- b) świadectwo zakładu reedukacyjnego o ukończeniu reedukacji lub szkolenia, lub też o poddaniu się egzaminowi, stwierdzającemu wyniki reedukacji w jednym z zakładów b. państw zaborczych oraz orzeczenie tegoż zakładu o zdolnościach inwalidy wojennego do samodzielnego wykonywania zawodu;
- c) dowody niezbędności udzielenia inwalidzie wojennemu ociemniałemu narzędzi, materiałów pomocniczych, psa-przewodnika itp. ze względu na obrany przez niego zawód lub zajęcie, jak np. odbycia lub odbywania studjów umysłowych, dowód zajmowania posady w urzędzie państwowym lub samorządowym, w zakładzie prywatnym itp.;
- d) szczegółowy opis życia i plan pracy w przyszłości;
- e) opis, a ewentualnie i kosztorys przedmiotów, o których udzielenie inwalida wojenny wnosi podanie, względnie opis uszkodzenia przyrządu, o którego naprawę prosi;
- f) oświadczenie, że petent nie otrzymał dotychczas od urzędów państwowych lub instytucji filantropijnych przedmiotów, o których udzielenie wnosi podanie.

§ 7. Urzędy wojewódzkie decydują w sprawie świadczenia, określonego w niniejszym rozporządzeniu, biorąc pod uwagę zawód, stosunki materialne i rodzinne petenta, oraz wyznaczają źródło zakupu obiektów i sposób oraz termin dostarczenia ich.

W razie odmowy przysługuje ubiegającym się odwołanie do Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej w przeciągu dni 14 od dnia otrzymania odmownego postanowienia urzędu wojewódzkiego.

§ 8. W razie potrzeby mogą inwalidzi wojenni udać się do wyznaczonego przez urząd wojewódzki zakładu reedukacyjnego, lub zakładu wykonującego naprawę maszyny do pisania na koszt Skarbu Państwa, w celu osobistego odbioru przyznanych im przedmiotów lub otrzymania wskazówek co do używania narzędzi względnie co do sposobu uskuteczniata łatwiejszej naprawy. Djeży i zwrot kosztów podróży przysługują inwalidzie tylko w tym wypadku, gdy podróż odbył na wezwanie władzy.

W razie przydzielenia psa—przewodnika inwalidzi wojenni obowiązani są udać się w terminie, oznaczonym przez urząd wojewódzki, na koszt Skarbu Państwa z miejsca swego pobytu do miejsca odbioru psa i w ciągu niezbędnego na to czasu, nie dłuższego niż 3 tygodnie, poddać się szkoleniu w obchodzeniu się z psem—przewodnikiem.

Inwalidzi wojenni ociemniali obowiązani są dbać o psa—przewodnika i co roku poddawać go oględzinom weterynarza urzędowego.

W razie konieczności udzielenia psu natychmiastowej pomocy weterynaryjnej winien inwalida

wojenny zwrócić się do weterynarza, w celu poddania psa—przewodnika leczeniu, o czym powinien zaawiadomić urząd wojewódzki.

Koszty oględzin, oraz leczenia psów—przewodników ponosi Skarb Państwa, pokrywane one będą na podstawie rachunków weterynarza, przedstawionych przez inwalidę właściwemu urzędowi wojewódzkiemu.

§ 9. Wyznaczony przez urząd wojewódzki zakład wydaje inwalidzie wojennemu przyznane mu przedmioty nie inaczej, jak za pokwitowaniem i po złożeniu przez niego zobowiązania zgodnie z § 5 niniejszego rozporządzenia oraz notuje odbiór doręczonych przedmiotów w jego książeczce inwalidzkiej.

§ 10. Djety i koszty podróży, odbytej na wezwanie władzy w związku z niniejszym rozporządzeniem pokrywa się w myśl §§ 110—123 rozporządzenia wykonawczego z dnia 10 stycznia 1923 r. (Dz. U. R. P. № 20, poz. 132).

§ 11. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Kierownik Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej:
L. Darowski

Minister Skarbu: *H. Linde*

Minister Spraw Wojskowych: *Szeptycki*

661.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej, Ministra Spraw Wojskowych i Ministra Skarbu

z dnia 11 sierpnia 1923 r.

w przedmiocie kapitalizacji rent inwalidów wojennych.

Na podstawie art. 29 i 58 ustawy z dnia 18 marca 1921 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i ich rodzin oraz o zaopatrzeniu rodzin po poległych i zmarłych, których śmierć znajduje się w związku przyczynowym ze służbą wojskową (Dz. U. R. P. № 32, poz. 195) w brzmieniu ustawy z dnia 4 sierpnia 1922 r. zmieniającej niektóre postanowienia ustawy z dnia 18 marca 1921 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i ich rodzin oraz o zaopatrzeniu rodzin po poległych i zmarłych, których śmierć znajduje się w związku przyczynowym ze służbą wojskową (Dz. U. R. P. z 1922 r. № 67, poz. 608) zarządza się w celu wykonania art. 28, 29, 30, 31 i 32 powołanej ustawy z dnia 18 marca 1921 r. oraz art. 9 powołanej ustawy z dnia 4 sierpnia 1922 r. — co następuje:

§ 1. Sumę, którą wypłaca się inwalidzie w razie zupełnego skapitalizowania renty, otrzymuje się, mnożąc sześciomiesięczną rentę inwalidy (mnożna) przez mnożnik, wynoszący dla inwalidy, który ukończył:

lat 21—18 i $\frac{3}{4}$	lat 25—17 i $\frac{3}{4}$
„ 22—18 i $\frac{1}{2}$	„ 26—17 i $\frac{1}{2}$
„ 23—18 i $\frac{1}{4}$	„ 27—17 i $\frac{1}{4}$
„ 24—18	„ 28—17

lat 29—16 i $\frac{3}{4}$	lat 43—13 i $\frac{1}{4}$
„ 30—16 i $\frac{1}{2}$	„ 44—13
„ 31—16 i $\frac{1}{4}$	„ 45—12 i $\frac{3}{4}$
„ 32—16	„ 46—12 i $\frac{1}{2}$
„ 33—15 i $\frac{3}{4}$	„ 47—12 i $\frac{1}{4}$
„ 34—15 i $\frac{1}{2}$	„ 48—12
„ 35—15 i $\frac{1}{4}$	„ 49—11 i $\frac{1}{2}$
„ 36—15	„ 50—11
„ 37—14 i $\frac{3}{4}$	„ 51—10 i $\frac{1}{2}$
„ 38—14 i $\frac{1}{2}$	„ 52—10
„ 39—14 i $\frac{1}{4}$	„ 53—9 i $\frac{1}{2}$
„ 40—14	„ 54—9
„ 41—13 i $\frac{3}{4}$	„ 55—8 i $\frac{1}{2}$
„ 42—13 i $\frac{1}{2}$	

Przy ustalaniu mnożnej należy brać w rachubę pełną rentę wraz z dodatkiem drożyznianym w wymiarze odpowiadającym procentowi stałej utraty zdolności zarobkowej, spowodowanej służbą wojskową.

Ustalanie mnożnika winno być dokonane przy uwzględnieniu wieku, jaki inwalida wojenny posiada w dniu decyzji o kapitalizacji.

§ 2. Przez częściowe skapitalizowanie renty rozumie się skapitalizowanie pełnej renty wraz z dodatkiem drożyznianym za okres od 6—24 miesięcy.

Wysokość częściowo skapitalizowanej renty określa się na podstawie wymiaru renty, jaka inwalidzie przysługuje dnia 1-go następującego miesiąca po decyzji zarządzającej kapitalizacją. Gdy po tym terminie inwalida podejmie należną mu rentę miesięczną, strąca się ją z renty skapitalizowanej.

§ 3. Z zupełnego skapitalizowania renty mogą korzystać tylko ci inwalidzi wojenni, którzy:

- 1) są pełnoletni, a nie przekroczyli 55 roku życia,
- 2) posiadają prawo do renty na stałe,
- 3) wykazują stan zdrowia rokujący trwanie życia przez czas brany w rachubę przy kapitalizacji,
- 4) dają gwarancję celowego użycia skapitalizowanej renty.

Inwalidzi, którym prawo do renty zostało przyznane tylko czasowo, a pragnący korzystać z zupełnej kapitalizacji renty, winni być ponownie zbadani przez właściwą komisję wojskowo-lekarską, która określi ten stopień utraty zdolności zarobkowej, jaki może być uważany za stały i być podstawą kapitalizacji.

§ 4. Z częściowego skapitalizowania renty mogą korzystać:

- 1) inwalidzi wojenni, którzy wprawdzie nie posiadają warunków wymienionych w § 3 niniejszego rozporządzenia, uprawniających do skapitalizowania renty, lecz dają gwarancję celowego użycia kwoty w wysokości od 6-miesięcznego do 24-miesięcznego ich zaopatrzenia.
- 2) inwalidzi wojenni, którzy posiadają warunki do korzystania z zupełnego skapitalizowania renty, lecz chcą lub mogą zabezpieczyć względnie polepszyć swą egzystencję dzięki użyciu jedynie kwoty nieprzewyższającej ich dwuletniego zaopatrzenia.